

🥁 กลองยาว...เสียงแห่งงานบุญชักพระ

กลองยาว คือเครื่องดนตรีพื้นบ้านที่อยู่คู่สังคมไทยมาช้านาน เสียงกลอง
ก้องกังวานแต่ละจังหวะไม่เพียงแค่สร้างความสนุกสนาน หากยังเป็นสัญญาณ
เรียกชุมชนให้มารวมตัวกันในงานบุญ 🎉

ในงานประเพณีชักพระของชาวใต้ โดยเฉพาะที่สุราษฎร์ธานี “กลอง
ยาว” ถือเป็นหัวใจสำคัญของขบวน เสียงกลองดังตึกตักประสานไปกับเสียงโห่
ร้องและการฟ้อนรำ ทำให้บรรยากาศเต็มไปด้วยความครึกครื้นและความศรัทธา
🙏

ทุกปีเมื่อถึงงานบุญชักพระ เราจะได้ยินเสียงกลองยาวดังไปทั่วหมู่บ้าน...
เสียงที่สะท้อนถึงพลังของความสามัคคี ความศรัทธา และวัฒนธรรมที่ยังคงสืบ
สานไม่เสื่อมคลาย 🥁✨

🎭 กลองยาวภาคใต้ มีที่มาจากการรับวัฒนธรรมกลองยาว (โอสิ) ของพม่า ช่วงสมัยกรุงธนบุรี-ต้นรัตนโกสินทร์ โดยเชื่อว่าแพร่หลายเข้ามาพร้อมกับการแห่ในงานบุญ ประเพณีสงกรานต์ และพัฒนาจนกลายเป็นเอกลักษณ์พื้นบ้าน มีลักษณะการบรรเลงที่ผสมผสานวัฒนธรรมโนรา หนังตะลุง และรำวงเวียนครก เข้าไว้ด้วยกัน นิยมใช้ในขบวนแห่สำคัญ เช่น แห่ชักพระ

🎭 ประวัติและความเป็นมา 🎭

ที่มา: เชื่อว่าได้แบบอย่างมาจากพม่า (เรียกว่า โอสิ) ในช่วงที่ไทยทำสงครามกับพม่า ทหารพม่าใช้เล่นเพื่อความสนุกสนานและเป็นขบวนแห่ จนแพร่หลายไปตามภาคต่างๆ รวมถึงภาคใต้

การพัฒนา: ชาวไทยนำมาประยุกต์ โดยผสมผสานเอกลักษณ์ท้องถิ่น เช่น การร้องเพลงที่ใช้ทำนองพื้นบ้าน การนำจังหวะหนังตะลุงหรือโนรา มาบรรเลงร่วมด้วย ทำให้กลองยาวภาคใต้มีจังหวะที่เร้าใจและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว

การใช้งาน: ใช้เป็นเครื่องดนตรีหลักในขบวนแห่ งานบุญ งานมงคล เช่น งานประเพณีชักพระ (โดยเฉพาะในจังหวัดสุราษฎร์ธานี)

✨ลักษณะเด่นของกลองยาวภาคใต้✨

- **รูปลักษณะ:** กลองทำจากไม้ชุดให้กลวง ขึ้นหนังหน้าเดียว มีสายสะพาย ยาว
- **เครื่องดนตรีประกอบ:** ฉิ่ง, ฉาบเล็ก, กรับ, โหม่ง
- **เอกลักษณ์การเล่น:** วงกลองยาวจะเล่นอย่างรื่นเริง นิยมผสมผสานความ สนุกสนานแบบรำวงเวียนครกและการแสดงพื้นบ้านโนรา-หนังตะลุง สะท้อนวิถีวัฒนธรรมที่เน้นความสนุกสนานสามัคคี

กลองยาวภาคใต้จึงไม่เพียงแต่เป็นเครื่องดนตรีที่รับมาจากที่อื่น แต่ได้ กลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตและวัฒนธรรมพื้นบ้านภาคใต้ที่สืบทอดกันมา อย่างยาวนาน

ดนตรีและการแสดงในวัฒนธรรมพื้นบ้านภาคใต้ของไทยมีเอกลักษณ์ และสามารถจำแนกออกจากวัฒนธรรมดนตรีของภาคอื่น ๆ ได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโนราและหนังตะลุง ซึ่งเมื่อกล่าวถึงในสถานที่ใดก็แล้วแต่ จะสามารถรู้ได้ทันทีว่าการแสดงเหล่านั้นเป็นของภาคใต้ แต่กระนั้นแล้วยังมีการแสดงดนตรีรูปแบบอื่นที่เป็นเอกลักษณ์บ่งบอกถึงความเป็นภาคใต้ได้เช่นกัน ซึ่งก็คือกลองยาวหรือบางแห่งเรียกทับยาว ด้วยเหตุที่กลองยาวเป็นการแสดงที่มีอยู่ในทุกภูมิภาคของประเทศ จึงไม่อาจกล่าวเป็นการเฉพาะเจาะจงได้ว่าเป็น ดนตรีของภาคอื่นเว้นเสียแต่ภาคกลาง แต่ถ้าพิจารณาในบริบทของพื้นที่ผนวก กับองค์ประกอบอื่น ๆ ของกลองยาวในแต่ละภาคนั้น จะสามารถเห็นได้เลยว่า กลองยาวในแต่ละภาคมีความแตกต่างกัน เช่นเดียวกับภาคใต้

กลองยาวของภาคใต้เป็นรูปแบบเฉพาะภูมิภาค มีรายละเอียดในเรื่อง
รูปลักษณ์ของกลองยาวภาคใต้ การประสมวง การบรรเลง บทเพลงที่นิยม และ
รูปแบบการแสดง ซึ่งในรายละเอียดเหล่านี้มีทั้งส่วนที่คล้ายคลึงกับกลองยาว
ของภาคกลางและสิ่งที่สามารถทำให้จำแนกออกได้ซึ่งความเป็นกลองยาวภาคใต้
โดยส่วนใหญ่แล้วนั้นกลองยาวภาคใต้จะนิยมผสมผสานเอาลักษณะของวัฒนธรรม
ดนตรีโนรา หนังตะลุง และรำวงเวียนครกร่วมในการแสดงด้วย สิ่งนี้ตอกย้ำถึง
ความเป็นอัตลักษณ์ของภาคใต้ได้อย่างเด่นชัด

✨ประวัติความเป็นมาของการรำกลองยาว ✨

การรำกลองยาว มีชื่อเรียกหลายชื่อ เช่น เถิดเทิง เเท้งบองกลองยาว สันนิษฐานว่าแต่เดิมเป็นการเล่นของพวกทหารพม่าในสมัยที่มีการต่อสู้กันปลายสมัยกรุงศรีอยุธยา และเข้าใจว่าคนไทยนำมาเล่นในสมัยกรุงธนบุรี เพราะจังหวัดสุพรรณบุรี เล่นง่าย เครื่องดนตรีก็คล้ายของไทยและจังหวัดก็ปรับมาเป็นแบบไทย ๆ เพื่อประกอบการรำ แต่การแต่งกายยังคงคล้ายรูปแบบของพม่า เช่น โปกหัวแบบพม่า นุ่งโสร่ง เสื้อคอกลมแขนกว้าง แต่บางครั้งจะพบแต่งกายตามสบาย โอกาสที่แสดงนิยมในงานรื่นเริง เช่น ขบวนแห่นาค ขบวนแห่ผ้าป่า กฐิน งานฉลอง ขบวนขันหมาก ผู้รำร่วมก็จะแต่งกายตามสบาย แต่จะนิยมประแป้งพอกหน้าให้ขาว ทัดดอกไม้ เขียนหน้าผาก ต้มไฟ ลีลาท่าทางอาจจะแปลกพิสดารที่ทำให้ชวนหัวเราะ ยั่วเย้ากันเองในหมู่พวกหรือคนดู และบางครั้งก็อาจไปรำต้อนคนดู เข้ามาร่วมวงสนุกไปด้วย ผู้รำจะมีทั้งชายและหญิง ส่วนพวกตีเครื่องประกอบ จังหวัดก็จะทำหน้าที่ร้องและเป็นลูกคู่ไปด้วย

✨โอกาสที่แสดง ✨

มักนิยมเล่นกันในงานตรุษ งานสงกรานต์ หรือในงานแห่แห่น ซึ่งต้องเดิน เคลื่อนขบวน เช่น ในงานแห่นาค แห่พระ และแห่กฐิน เป็นต้น เคลื่อนไปกับ ขบวน พอถึงที่ตรงไหนเห็นว่ามีลานกว้างหรือเป็นที่เหมาะก็หยุดตั้งวงเล่นรำกัน เสียพักหนึ่ง แล้วก็เคลื่อนขบวนต่อไปใหม่แล้วก็มาหยุดตั้งวงเล่นและรำกันอีก

จะเห็นได้ว่าการรำกลองยาว ย่อมเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่แสดงออกมา จะเป็นวัฒนธรรมอยู่ในระดับใดก็ได้แล้วแต่สถานที่และโอกาสเหมาะสมกับถิ่นหนึ่งแต่ไม่เหมาะสมกับอีกถิ่นหนึ่งก็ได้ ถ้าปรับให้มีลักษณะเหมือนกันตลอดทุกถิ่น ก็ไม่เป็นความเจริญในทางวัฒนธรรม ความเจริญของวัฒนธรรมอยู่ที่แปลก ๆ ต่าง ๆ กัน แต่ว่าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในส่วนรวม และรู้จักดัดแปลงแก้ไขให้เหมาะสมกับความเป็นอยู่ของแต่ละท้องถิ่นตามกาลสมัย แต่ไม่ทำลายลักษณะอันเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละถิ่นให้สูญไป เปรียบเหมือนเป็นคนไทยด้วยกัน

✨ การแต่งกาย ✨

๑. ชาย นุ่งกางเกงขาวาวครึ่งแข้ง สวมเสื้อคอกลม แขนสั้น เหนือศอก มีผ้าโพกศีรษะและผ้าคาดเอว
๒. หญิง นุ่งผ้าซิ่นมีเชิงยาวกรอมเท้า สวมเสื้อแขนกระบอกคอปิด ผ่าอกหน้า ห่มสไบทับเสื้อ สวมสร้อยตัวคาดเข็มขัดทับนอกเสื้อ สร้อยคอ และต่างหู ปล่อยผมทัดดอกไม้ด้านซ้าย

❖ ดนตรีที่ใช้ ❖

เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการเล่นก็มีกลองยาว (เล่นกันหลาย ๆ ลูกก็ได้) เครื่องประกอบจังหวะ มี ฉิ่ง ฉาบ กรับ โหม่ง มีประมาณ ๔ คน คนตีกลองยืน ๒ คน คนตีกลองรำ ๒ คน และหญิงที่รำล่ออีก ๒ คน

❖ สถานที่แสดง ❖

แสดงในบริเวณพื้นลานกว้าง ๆ หรือบนเวที

❖ จำนวนผู้แสดง ❖

จำนวนผู้แสดงจะมีเป็นชุดราว ๑๐ คน เป็นอย่างน้อยมีผู้บรรเลงดนตรี ๔ คน คนตีกลองยืน ๒ คน คนตีกลองรำ ๒ คน และหญิงที่รำล่ออีก ๒ คน

เวลาแสดงพวกตีเครื่องประกอบจังหวะจะทำหน้าร้องประกอบเร้าอารมณ์ให้สนุกสนานไปในขณะตีด้วย คำที่ใช้ร้องเดิมมีหลายอย่าง แต่ที่ใช้ร้องขณะนี้มียุ่ไม่กี่อย่าง ขอยกตัวอย่างบทร้องมาให้ดูดังนี้

๑) มาแล้วโหยว มาแล้ววา มาแต่ของเขา ของเราไม่มา ตะละล้า หรือมาแล้วโหยว มาแล้ววา มาแต่ป่า รอยตีนโตโต

๒) ต้อนเข้าไว้ ต้อนเข้าไว้ เอาไปบ้านเรา บ้านเราคนจนไม่มีคนหุงข้าว ตะละล้า หรือต้อนเข้าไว้ ต้อนเข้าไว้ เอาไปบ้านเรา พ่อแม่แม่ก็เฒ่า เอาไปหุงข้าวให้พวกเรากิน ตะละล้า

๓) ใครมีมะกรูด มาแลกมะนาว ใครมีลูกสาว มาแลกลูกเขย เอาวะ เอาเหว ลูกเขยกลองยาว ตะละล้า

แต่เนื่องจากคนไทยเรามีนิสัยเจ้าบทเจ้ากลอนจึงมักย้ายถ่ายเทการร้องให้แปลกออกไปหรือให้พิลึกพิลั่นเล่นตามอารมณ์ เช่น

“ใครมีมะกรูด มาแลกมะนาว” แล้วแทนที่จะร้องแบบเดิมก็ร้องกลับไปมาว่า

“ใครมีมะนาว มาแลกมะกรูด” แล้วย้าว่า “มะกรูด ๆ ๆ ๆ มะนาว ๆ ๆ ๆ” ดังนี้ เป็นต้น

วงกลองยาว

ที่มา

อัตลักษณ์กลองยาวภาคใต้

[https://soo๕.tci-thaijo.org/index.php/fineartstujournal/article/view/๒๕๓๘๘๐](https://soo5.tci-thaijo.org/index.php/fineartstujournal/article/view/๒๕๓๘๘๐)

กลองยาว...เสียงแห่งงานบุญซึกพระ [สวท.สุราษฎร์ธานี](#)

รูปภาพ

จากเว็บไซต์ และกลุ่มนางรำตำบลบางมะเดื่อ

